

Grimstad
kommune

SAKSFREMSTILLING

Utvalg:	Møtedato:	Utvalgssak:
Formannskapet	10.06.2015	58/15
Kommunestyret	22.06.2015	80/15

Avgjøres av:	Sektor: Rådmann	Arkivsaknr.:	Arkivkode:
	Saksbeh.: Per Kristian Vareide	2015/694 -3	C00

Høring søndagsåpne butikker

Saksprotokoll i Kommunestyret - 22.06.2015

Behandling:

Terje Stalleland (FrP) fremmet forslag til vedtak pkt. A, alt. 2:

Grimstad kommune støtter regjeringens forslag om å deregulere påbudet om søndagsstengte utsalgssteder.

Arnt Gunnar Tønnessen (V) fremmet følgende forslag til vedtak:

Grimstad kommune støtter forslaget om å la den enkelte kommune selv bestemme om salgssteder kan ha åpent på ordinære søndager.

VOTERING:

Terje Stallelands forslag falt mot 7 stemmer (1 H + 6 FrP).

Forslag til vedtak pkt. A, alt 1 ble vedtatt mot 14 stemmer (6 V, 5 FrP og 3 H) som stemte for Tønnessens forslag.

Vedtak:

Grimstad kommune støtter ikke regjeringens forslag om å deregulere påbudet om søndagsstengte utsalgssteder.

Saksprotokoll i Formannskapet - 10.06.2015

Behandling:

Saken ble oversendt kommunestyret uten behandling.

Vedtak:

Saken ble oversendt kommunestyret uten behandling.

FORSLAG TIL VEDTAK:

A Alternativ 1: Grimstad kommune støtter ikke regjeringens forslag om å deregulere påbudet om søndagsstengte utsalgssteder.

Alternativ 2: Grimstad kommune støtter regjeringens forslag om å deregulere påbudet om søndagsstengte utsalgssteder.

B Grimstad kommune støtter ikke forslaget om å la den enkelte kommune selv bestemme om salgssteder kan ha åpent på ordinære søndager. Det bør være like bestemmelser for hele landet.

Dokumentliste:

Høringsbrev fra Kulturdepartementet
Høringsnotat fra Kulturdepartementet

Fakta:

Kulturdepartementet foreslår endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred (helligdagsloven) § 5 om salg fra faste utsalgssteder. Denne bestemmelsen inneholder i dag et påbud om at faste utsalgssteder som selger varer til forbrukere, skal holde stengt på helligdager. Endringsforslaget går ut på å innskrenke bestemmelsens rekkevidde, slik at butikker får mulighet til å holde åpent på alle vanlige søndager.

Departementet foreslår samtidig å opprettholde påbudet om stengte butikker på de 10 særskilte helligdagene (nyttårsdag, skjærtorsdag, langfredag, første påskedag, annen påskedag, Kristi Himmelfartsdag, første pinsedag, annen pinsedag, første juledag og annen juledag). Dessuten foreslår departementet at det gjeldende påbudet om butikkstengt på de særskilte høytidsdagene 1. og 17. mai blir videreført. Også påbudet i helligdagsloven § 5 om at butikker skal holde stengt fra kl. 16 på jul-, påske- og pinseaften foreslås videreført.

Dagens unntak fra påbudet om stengte butikker på helligdager for visse butikker, blant andre mindre dagligvarebutikker, bensinstasjoner, hagesentre, utsalgssteder på typiske turiststeder mv., foreslås videreført for de særskilte helligdagene, høytidsdagene og høytidsaftenene som etter forslaget fortsatt skal ha en hovedregel om butikkstengt.

Regjeringen har valgt å høre et annet forslag, hvor beslutningsmyndighet legges til den enkelte kommune. Gjennom en slik løsning vil de lokalt folkevalgte kunne få ta stilling til om adgangen til søndagsåpent i sin kommune skal utvides i forhold til dagens situasjon.

Departementets vurdering er at tilbud og etterspørsel vurderes som bedre egnet enn lovverket til å regulere åpningstidene. Forslaget om deregulering på vanlige søndager vil føre til at butikkene

i prinsippet selv kan ta stilling til når de vil holde åpent. Dette vil også bety større grad av likebehandling mellom butikker og bransjer, og det vil innebære forenkling og avbyråkratisering. Utviklingen innen både varehandelen og i folks forbruksmønster skaper, etter departementets oppfatning, behov for endringer i de gjeldende reglene.

Det vises til vedlagte høringsnotat for en mer detaljert beskrivelse av historikk og gjeldende rett.

Vurdering:

Dagens situasjon innebærer at påbudet om søndagsstengt for virksomheter som driver salg til forbrukere er relativt utvannet. Bensinstasjoner, butikker under 100 m², hagesentre, turistsentre og nettbutikker kan alle ha åpent på søndager. Det kan oppleves som en tilfeldig grense mellom salgsvirksomheter som er omfattet av påbudet og de som ikke er omfattet av det. Det er neppe realistisk å se for seg en innskrenkning av dagens praksis. Slik sett kan likebehandling av salgsvirksomheter isolert sett tale for en oppmykning av dagens regelverk.

I hvilken grad dette reelt sett innebærer en vesentlig avbyråkratisering er mer usikkert. Riktignok trenger en ikke å vurdere butikkenes areal eller i hvilken grad de er turistsentre, men en stor avbyråkratisering er det vanskelig å se for seg. Skulle en lande på å overlate til hver enkelt kommune å bestemme påbud for søndagsstengning ville det kunne medføre vesentlig mer saksbehandling siden det kan utvikle seg ulik praksis i ulike kommuner, med de søknadsrunder det må forventes å utløse.

For mange vil det være prinsipielle motforestillinger mot søndagsåpne butikker. Det er en kulturell tradisjon i Norge "å holde hviledagen hellig". Å deregulere ut over dagens praksis, kan slik sett oppfattes å uthule kulturelle verdier som har vært bærende i samfunnet i en årrekke. Det vil også kunne gjøre det vanskeligere å samle mennesker på en "felles" fridag, enten det gjelder kulturelle aktiviteter eller andre aktiviteter som krever at mange har anledning til samme tid. Det kan også hevdes at familien kan oppleve færre felles stunder da familiemedlemmer oftere må arbeide til ulike tider. Imidlertid er arbeid på søndager utbredt og nødvendig i mange yrker og i mange institusjoner, slik at situasjonen ikke vil bli dramatisk annerledes. For mange ungdommer kan også arbeid på søndager gi muligheter til en biinntekt som det ellers er vanskelig å kombinere med studier og lignende.

En annet spørsmål er om det kan virke konkurransevridende å ha søndagsåpne butikker. For virksomheter som i dag har anledning til å ha søndagsåpent, vil det nok oppleves som en skjerpet konkurranse at også andre kan selge forbrukervarer på søndager. Den største risikoen ligger imidlertid i at kjøpesentrene kan få forsterket sitt konkurransefortrinn fordi de kan samle flere åpne butikker på ett sted og kanskje lettere tiltrekke seg ekstra kunder. Etter rådmannens vurdering vil dagens handelsmønster heller forsterkes enn svekkes, med risiko for økt handelslekkasje fra Grimstad.

Søndagsåpne butikker vil også kreve at flere må arbeide på søndager, og slik sett må det ledsages av en oppmykning av arbeidsmiljøloven som innskrenker adgangen til å arbeide på søndager i forhold til andre dager. Hvor stort omfang dette vil få på sikt, er ikke mulig si helt eksakt. Det kan jo også gi nye grupper anledning til en liten fot innenfor arbeidsmarkedet. Imidlertid er det åpenbart at om søndagsåpne butikker vil bli normalen, vil en større del av arbeidsstyrken relativt sett være innenfor handel. I en situasjon der landet om få år vil oppleve mangel på arbeidskraft sett opp mot behovet for å levere økende grad av velferdstjenester, kan en vurdere om dette er en riktig samfunnsprioritering. Det kan også (på sikt) medføre krav om søndagsåpne kommunale tjenester som barnehage og "SFO". Departementet synes ikke å ha vurdert de samfunnsøkonomiske konsekvensene av søndagsåpne butikker.

Å ha butikker åpne en ekstra dag i uken vil også øke kostnadene til å drive salgsvirksomhet, spesielt knyttet til lønnsutgifter. Selv om det også kan gi en økt handel, eller økt forbruk, så er spørsmålet om inntjeningen motsvarer kostnadsøkningen. I fall det ikke skjer, øker risikoen for prispåslag til kundene. Her ser regjeringen for seg at markedsmekanismene er det mest effektive til å regulere dette, men det vil for enkelte butikker oppleves som en umulig situasjon å ikke ha søndagsåpent om andre konkurrenter innfører søndagsåpent, og en kan derfor oppleve at en ikke har så mye valg.

Oppsummert handler deregulering av påbudet om søndagsstengte butikker om valg mellom ulike hovedprinsipper; å regulere ved lov helligdagsfreden mot på den andre siden å la markedet få bestemme om butikker skal ha åpent eller ei. Videre vil søndagsåpne butikker kunne få konkurransevridende effekter og mulig økte kostnader, men samtidig gjøre det mer fleksibelt for forbrukerne, og øke likebehandlingen av ulike former for salgsvirksomhet.

Når det gjelder hvor vidt det bør overlates til kommunene å bestemme om påbudet skal gjelde som i dag, eller mykes opp, så taler kommunalt selvstyre for at dette bør overlates til kommunene. Imidlertid har dette både kostnadsmessige konsekvenser for kommunene, som må saksbehandle og håndheve et regelverk som vil være forskjellig fra kommune til kommune, og det vil skape utilsiktede konkurransevridende effekter mellom salgsvirksomheter som grenser til hverandre, men ligger i kommuner som håndhever regelverket ulikt. Dette kan skape et press som gjør at også kommunen etter hvert kan oppleves å ikke ha et valg, dersom nabokommuner innfører søndagsåpne butikker, fordi en ikke ønsker økt handelslekkasje. Etter rådmannens vurdering er kommunalt selvstyre på dette området ikke verdt de ekstra administrative kostnadene og stiller seg tvilende til om kommune vil oppleve stor handlefrihet hva gjelder å ha lokale bestemmelser som avviker fra nabokommunenes.